

เยาวชนไทยกับหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติ

สุพรรณิ วราทร*

การดำเนินการเพื่อให้มีหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย เริ่มขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการประกวดหนังสือพุทธศาสนาสำหรับเด็ก แต่การประกวดหนังสือระดับชาติในขอบเขตกว้างหลายกลุ่มวัย และหลากหลายประเภทเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2515 (ค.ศ.1972) อันเป็นปีที่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประกาศให้เป็นปีหนังสือสากล ในปีนั้นประเทศต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมด้านหนังสือและการอ่านอย่างกว้างขวางและนับแต่นั้นมาประเทศไทยก็มีการพัฒนาด้านหนังสือทั้งการผลิต เผยแพร่ และการส่งเสริมการอ่านมากยิ่งขึ้น การประกวดหนังสือและการประกวดต้นฉบับหนังสือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาหนังสือ และการอ่านในชาติ โดยเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ประพันธ์และผู้จัดพิมพ์ผลิตหนังสือที่มีคุณภาพดี รวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมประชาชนให้สนใจการอ่าน

ปัจจุบันในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นปีส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะมีกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การอภิปราย และสัมมนา และกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านโดยสื่อต่าง ๆ แล้ว ยังมีการประกวดและมอบรางวัลด้านหนังสือโดยองค์กรต่าง ๆ เช่นภาคเอกชนมี รางวัลนายอินทร์อวอร์ดของบริษัทอมรินทร์บุ๊กเซ็นเตอร์ รางวัลแว่นแก้วของบริษัทน่านมีบุ๊กจำกัด และรางวัลเซเวนอิลเลนบุ๊กอวอร์ดของบริษัทเซเวนอิลเลน และในภาครัฐมีรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปีของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เป็นต้น

*รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การประกวดหนังสือในระดับชาติของไทยคือ การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปีจัดโดยคณะกรรมการ พัฒนาหนังสือแห่งชาติ^{*} ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อปีหนังสือสากล พ.ศ. 2515 อย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับนานาชาติเพื่อส่งเสริมหนังสือและการอ่าน และดำเนินการสืบเนื่องมานานกว่า 30 ปี แม้ว่าขณะนี้ยังไม่แน่ชัดว่าจะยังคงดำเนินต่อไปหรือจะยุติลง แต่การประกวดหนังสือนี้ก็มีส่วนช่วยให้หนังสือมีจำนวนมาก หลากหลายประเภท และกระตุ้นให้เกิดการเขียน การผลิตและการอ่าน การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี ซึ่งมีการมอบรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินี้ จัดประกวดหนังสือที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในรอบปีที่ผ่านมาใน 9 ประเภท ดังนี้ หนังสือสำหรับผู้ใหญ่ (4 ประเภท) ได้แก่ นวนิยาย สารคดี กวีนิพนธ์ และรวมเรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็ก (3 ประเภท) ได้แก่ หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี หนังสือสำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี และหนังสือสำหรับเด็กอายุ 12-18 ปี สองกลุ่มหลังนี้จำแนกย่อยเป็น บันเทิงคดี สารคดี และคำประพันธ์ หนังสืออีกสองประเภทคือ หนังสือการ์ตูนกับนิยายภาพ และหนังสือสวยงาม (ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ 2540: 3)

การประกวดหนังสือมีผลให้มีหนังสือดีเพิ่มขึ้นและทำให้หนังสือที่ได้รับรางวัลเป็นที่รู้จักแพร่หลาย หรือมีการตีพิมพ์ซ้ำ อย่างไรก็ตามหนังสือส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจหลังจากได้รับรางวัลในระยะหนึ่งหลังจากนั้นก็อาจไม่เป็นที่รู้จัก ในขณะที่หนังสือแปลจากภาษาต่างประเทศ ได้รับความนิยมสูงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงประมาณห้าปีที่ผ่านมา^{*} หนังสือแปลหลายเรื่อง มีจำนวนพิมพ์สูงมากโดยเฉพาะหนังสือแปลวรรณกรรมเยาวชน เช่น เรื่องแฮรี่พอตเตอร์ เป็นต้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้สะท้อนถึงความสนใจอ่านหนังสือของเยาวชนไทย ผู้เขียนบทความได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของเยาวชนต่อหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย” (สุพรรณิ วราทร: 2546) เพื่อศึกษาการอ่านหนังสือและความคิดเห็นของเยาวชนไทย (อายุ 12-14 ปี) ต่อบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัล^{*} โดยมีแนวเหตุผลที่สำคัญคือหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังสือดีมีคุณค่า แต่หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลผ่านการพิจารณาของผู้ใหญ่ จึงอาจเป็นหนังสือดีซึ่งไม่เป็นที่ชื่นชอบของเยาวชน อันเป็นเหตุให้ไม่อ่านและไม่เห็นคุณค่าของหนังสือเหล่านี้ ผลการวิจัยทำให้ทราบพฤติกรรมและความสนใจด้านการอ่านหนังสือของเยาวชนที่เป็นนักเรียนใน

^{*} ยุบเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2546 เมื่อมีการปฏิรูประบบราชการจึงไม่มีการประกวดหนังสือดีเด่นระดับชาติประจำปีในปี พ.ศ. 2547

^{**} รางวัลการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปีของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร และความสนใจของเยาวชนต่อบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาตินี้ ข้อมูลที่ได้นี้เป็นประโยชน์ในด้านเป็นแนวทางส่งเสริมการอ่านแก่เยาวชน การจัดบริการของห้องสมุด และในการผลิตหนังสือสำหรับเยาวชนไทย

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งชายและหญิงจำนวน 200 คน จากโรงเรียนมัธยมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน โรงเรียนเหล่านี้คัดเลือกจากโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่นและ/หรือเด่นในด้านการจัดบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สมัครใจอ่านหนังสือที่เป็นอุปกรณ์วิจัยหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลที่เป็น อุปกรณ์วิจัยจำนวน 20 ชื่อเรื่อง คัดสรรโดยพิจารณาความหลากหลายทั้งด้านผู้แต่ง เนื้อเรื่อง และปีที่พิมพ์ กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนอ่านหนังสือคนละ 1 ชื่อเรื่อง ในระยะเวลา 1 เดือน หลังจากอ่านจบ ได้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งผู้เขียนบทความได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และนำเสนอผลการวิจัยในบทความนี้ เป็นสองตอน คือ การอ่านหนังสือของเยาวชนไทย และความคิดเห็นของเยาวชนต่อบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อหนังสือที่เป็นอุปกรณ์การวิจัย

ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	ปีที่ได้รับรางวัล
กระท่อมแสงตะวัน*	ถวัลย์ มาศจรัส	2534
เกวียนเล่มสุดท้าย	อโศก ศรีสุวรรณ	2543
เกิดแล้วต้องสู้	บุญโชค เจียมวิริยะ	2535
ขนานน้อยกลางทุ่งนา*	จำลอง ผึ้งชลวิจิตร	2524
เขี้ยวเสือไฟ*	มาลา คำจันทร์	2531
คนตัดไม้	ปานบุญ	2544
คุณปู่แว่นตาโต*	ชัมย์พร แสงกระจ่าง	2544
ดอกเตอร์ครก	ไมตรี ลิ้มปิชาติ	2531
เด็กชายจากดาวอื่น	วาวแพร	2531
ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน	พินุลศักดิ์ ละครพล	2521
บันทึกจากลูก(ผู้)ชาย	ชัมย์ภร แสงกระจ่าง	2535
บินสุดขอบฟ้า*	ส. พุ่มสุวรรณ	2529

พระจันทร์ทรงกลด	โชติ ศรีสุวรรณ	2541
มหกรรมในท้องทุ่ง	อัศศิริ ธรรมโชติ	2530
มุกดาภิเษกสำหรับ	ดวงแก้ว กัลยาณ	2532
แม่...ได้ฝุ่นมาแล้ว	กาญจนา นาคินทร์	2534
ยายของเอื้อ	ศรี เกศมณี	2537
ลูกป่า*	มาลา คำจันทร์	2525
สายใยแห่งความรัก	อุดม วิเศษสาทร	2542
ไหมแม่	ภาณุมาศ ภูมิถาวร	2542

* หนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น

การอ่านหนังสือของเยาวชนไทย

การศึกษาเยาวชนก่อนวัยรุ่น 200 คน ซึ่งเป็นหญิง 104 คน และชาย 96 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีกิจกรรมในเวลาว่างหลายอย่าง ได้แก่ อ่านหนังสือ (ร้อยละ 85.00) ดูโทรทัศน์/ภาพยนตร์ (ร้อยละ 71.50) และใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 58.50) ตามลำดับ ในด้านการอ่านหนังสือเยาวชนร้อยละ 35.00 อ่านหนังสือสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง และร้อยละ 28.50 อ่านหนังสือสัปดาห์ละ 3-4 ชั่วโมง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.50) ใช้เวลาอ่านหนังสือสัปดาห์ละ 1-4 ชั่วโมง ส่วนผู้ที่ใช้เวลาอ่านหนังสือสัปดาห์น้อยกว่า 1 ชั่วโมงมีน้อย (ร้อยละ 10.00) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านห้องสมุด และมีการส่งเสริมการอ่านมาก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่สนใจอ่านหนังสือและตอบแบบสอบถามซึ่งแสดงว่าเป็นผู้รักการอ่าน ในด้านจำนวนหนังสือที่อ่านพบว่า เยาวชนร้อยละ 53.50 อ่านหนังสือสัปดาห์ละ 1-2 เล่ม และร้อยละ 30.50 อ่านสัปดาห์ละ 3-4 เล่ม ซึ่งกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่ อ่านหนังสือสัปดาห์ละ 1-4 เล่ม จำนวนหนังสือที่เยาวชนชายและหญิงอ่าน แม้ว่า จะมีความสอดคล้องกัน แต่เยาวชนที่อ่านหนังสือมากกว่าสัปดาห์ละ 6 เล่ม มีเฉพาะเพศชายเท่านั้น

เยาวชนเกือบทั้งหมดอ่านด้วยความสนใจของตนเอง (ร้อยละ 91.50) และส่วนน้อยมีแรงจูงใจอื่น ๆ เช่น คำแนะนำของเพื่อน (ร้อยละ 29.50) บทแนะนำและวิจารณ์หนังสือ (ร้อยละ 21.00) และคำแนะนำของญาติ (ร้อยละ 11.50) ซึ่งน่าจะเป็นเพราะเยาวชนทั้งชายและหญิงในวัย 12-14 ปี มีความสนใจการอ่านของตนเอง และให้ความสำคัญแก่เพื่อนมาก อนึ่ง การที่เยาวชนร้อยละ 21.00 มีแรงจูงใจในการเลือกหนังสืออ่านคือบทแนะนำและวิจารณ์หนังสือ แสดงว่าเยาวชนอ่าน

สื่อสารนิเทศประเภทนิตยสารและหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีคอลัมน์แนะนำหนังสือและเยาวชนส่วนหนึ่งให้
ความสำคัญแก่ข้อเขียนประเภทนี้ด้วย

หนังสือที่เยาวชนชอบอ่าน

เยาวชนอ่านหนังสือหลายประเภท ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.00) ชอบอ่านเรื่องสั้น รองลงมา
ชอบอ่านนวนิยายแปล นวนิยาย สารคดี และสารคดีแปล (ร้อยละ 49.00 42.50 32.00 และ
18.00) ตามลำดับการที่เยาวชนส่วนใหญ่ชอบอ่านเรื่องสั้น เนื่องจากอ่านจบได้รวดเร็วเหมาะสม
กับสภาพการดำเนินชีวิตปัจจุบันที่เร่งรีบและมีกิจกรรมต่าง ๆ มาก นอกจากนี้ปัจจุบัน มีนักเขียน
เรื่องสั้นจำนวนมากที่เป็นเยาวชน และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง จึงมีผลให้เยาวชนติดตามอ่านผลงานของ
นักเขียนเหล่านั้นด้วย ส่วนการที่เยาวชนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.00) ชอบอ่านนวนิยายแปล
และหนังสือเรื่องที่เยาวชนชอบมากที่สุดซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นนวนิยายแปล สะท้อนถึงความ
แพร่หลายของหนังสือแปลในประเทศไทยในปัจจุบัน เยาวชนที่ชอบอ่านนวนิยายมีจำนวนมากกว่า
ผู้ที่ชอบอ่านสารคดีมาก โดยหญิงชอบอ่านนวนิยายมากกว่าชาย ส่วนชายชอบอ่านสารคดีทั้ง
ประเภทสารคดีไทยและสารคดีแปลมากกว่าหญิง

ในด้านเนื้อเรื่องของบันเทิงคดีที่ชอบอ่านซึ่งจำแนกเป็น 12 เนื้อเรื่อง พบว่า เยาวชนชอบ
อ่านบันเทิงคดีเนื้อเรื่องต่าง ๆ ในระดับมาก 6 เนื้อเรื่อง ได้แก่ การผจญภัย ลึกลับเหนือธรรมชาติ
ประสบการณ์ชีวิต ตลก ธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม และประวัติศาสตร์ ส่วนอีก 6 เนื้อเรื่อง ได้แก่
ครอบครัว ความรัก วิทยาศาสตร์ สัตว์ อาชีพ และอาชญาวิทยา ชอบอ่านในระดับปานกลาง
ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีด้านความสนใจการอ่านหนังสือของวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งชอบอ่าน
เรื่องการผจญภัย ลึกลับเหนือธรรมชาติ และเรื่องตลก ดังปรากฏว่าหนังสือที่วัยรุ่นชอบอ่านมาก
ที่สุดคือเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ ซึ่งมีเนื้อเรื่องในแนวนี้ ส่วนการที่บันเทิงคดีที่มีเนื้อเรื่องประสบการณ์
ชีวิต และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจมากเช่นกัน อาจเป็นเพราะสภาพสังคมและ
สื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันสะท้อนข้อมูลข่าวสารในด้านนี้มาก ส่วนเนื้อเรื่องประวัติศาสตร์ ก็น่าจะเป็นผล
จากการศึกษาในชั้นเรียนและละครโทรทัศน์ในช่วงที่ทำการวิจัยซึ่งมีเรื่องที่สร้างขึ้นจากเค้าโครงเรื่อง
ในประวัติศาสตร์ จึงอาจทำให้เยาวชนเกิดความสนใจเนื้อเรื่องนี้ เยาวชนชายและหญิงชอบ
อ่านในระดับมากที่สุดกัน 4 เนื้อเรื่อง ได้แก่ การผจญภัย ประสบการณ์ชีวิต ลึกลับเหนือธรรมชาติ
และตลก ซึ่งเป็นเนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจตามธรรมชาติของเยาวชนทั้งชายและหญิง

หนังสือบันเทิงคดีที่เยาวชนชอบมากที่สุด

เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน (ร้อยละ 63.50) ระบุชื่อบันเทิงคดีเรื่องที่ชอบมากที่สุด คนละ 1 ชื่อ ซึ่งปรากฏว่าส่วนหนึ่งเป็นหนังสือเรื่องเดียวกัน จึงมีรายชื่อบันเทิงคดี 50 เรื่อง เป็นนวนิยายแปล 24 ชื่อเรื่อง และนวนิยาย 26 ชื่อเรื่อง บันเทิงคดีที่เยาวชนเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.00) ชอบมากที่สุดเป็นนวนิยายแปล เยาวชนส่วนน้อย (ร้อยละ 26.56) ชอบนวนิยายไทย เรื่องที่เยาวชนชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก (ตามจำนวนผู้ตอบ) มี 6 ชื่อเรื่อง เป็นนวนิยายแปล 4 ชื่อเรื่อง ได้แก่ แฮร์รี่ พอตเตอร์ (ร้อยละ 27.50) ลอร์ด ออฟ เดอะริง (ร้อยละ 4.00) ฟ้าสหาย ผจญภัย (ร้อยละ 2.50) และเซอร์ลอคโฮล์ม (ร้อยละ 2.00) และเป็นนวนิยายไทย 2 เรื่อง ได้แก่ คุณปู่แว่นตาโต และคู่กรรม (ร้อยละ 1.50) เท่ากัน ผลการวิจัยนี้สะท้อนภาพการอ่านของเยาวชนไทยในปัจจุบันที่นิยมอ่านหนังสือแปล โดยเฉพาะหนังสือเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ ดังปรากฏว่า ระหว่าง พ.ศ.2543-2544 ตอนที่ 1-3 มีการพิมพ์ซ้ำถึงตอนละกว่า 10 ครั้ง (สริญญา นาชัย, 2546:4) และปัจจุบันก็ยังคงเป็นหนังสือขายดี นอกจากนี้ ผลการสำรวจหนังสือในดวงใจของนักเรียนทั่วประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการเมื่อต้นปี พ.ศ.2546 ก็พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนมากที่สุดชอบอ่านเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ (ผลการสำรวจหนังสือในดวงใจของนักเรียน, 2546: 1) ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะหนังสือมีเนื้อเรื่องตรงกับความสนใจของเยาวชนคือลึกลับ ตื่นเต้น ผจญภัย ซึ่งปรากฏว่าเป็นแนวที่เยาวชนชอบในระดับมาก ประกอบกับหนังสือเรื่องนี้เป็นที่กล่าวขวัญถึงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีการตีพิมพ์เล่มแรก และมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทยเรื่องที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอ่านไม่มีเรื่องใดที่เยาวชนเห็นว่าสนุกสนานเพลิดเพลินหรือตรงกับความสนใจในระดับมากที่สุด แต่มีหนังสือ 15 ชื่อเรื่อง (จาก 20 ชื่อเรื่อง) * มีความสนุกสนานในระดับมาก 3 อันดับแรก (4 ชื่อเรื่อง) ได้แก่ เขี้ยวเสือไฟ ลูกป่า และเด็กชายจากดาวอื่น และบินสูดชอบฟ้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนหนังสือที่เยาวชนเห็นว่าเนื้อเรื่องตรงกับความสนใจในระดับมาก มี 18 ชื่อเรื่อง 3 อันดับแรก ได้แก่ บินสูดชอบฟ้า เด็กชายจากดาวอื่น และบันทึกลูก(ผู้)ชาย

* ดูรายชื่อหนังสือในตารางที่ 1

ผู้แต่งบันเทิงคดีที่เยาวชนชอบมากที่สุด

เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน (ร้อยละ 73.00) ระบุชื่อผู้แต่งบันเทิงคดีที่ชอบมากที่สุดรวม 46 ชื่อ ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ 29 ชื่อ เป็นชาวไทย และ 17 ชื่อเป็นชาวต่างประเทศ ผู้แต่งที่เยาวชนชอบมากที่สุด 5 อันดับแรก มี 10 ชื่อ เป็นชาวต่างประเทศ และชาวไทยกลุ่มละ 5 ชื่อเท่ากัน ตามลำดับดังนี้ เจ เค โวลลิง (ร้อยละ 21.5) ทมยันตี/ลักษณาวดี (ร้อยละ 7.50) ปราปดา หยุ่น และเจ อาร์ อาร์ โทลคีน (ร้อยละ 4.00) เท่ากัน ชมัภร แสงกระจ่าง และสุนทรภู่ (ร้อยละ 2.50) เท่ากัน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เอนิด ไบลตัน โรอัล ดาห์ล และเซอร์ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (ร้อยละ 2.00) เท่ากัน ผู้แต่งชาวต่างประเทศทั้ง 5 ชื่อ มีผลงานแปลเป็นภาษาไทยได้รับความนิยมสูง โดยเฉพาะเจ เค โวลลิง ซึ่งเป็นผู้แต่งหนังสือที่เยาวชนไทยชอบมากที่สุด คือเรื่อง แฮร์รี่ พอตเตอร์ ส่วนผู้แต่งชาวไทยที่เยาวชนไทยชอบมากที่สุด คือ ทมยันตี/ลักษณาวดี ซึ่งเป็นนามปากกาของบุคคลเดียวกัน น่าจะเป็นเพราะเป็นนักประพันธ์มีชื่อเสียงมาก มีผลงานต่อเนื่องมายาวนาน และมีการนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์จำนวนมาก ส่วนผู้แต่งชาวไทยคนอื่น ๆ ได้แก่ ปราปดา หยุ่น และชมัภร แสงกระจ่าง นับว่าเป็นผู้แต่งบันเทิงคดีรุ่นใหม่ที่มีผลงานได้รับรางวัล ส่วนการที่ปรากฏชื่อ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และสุนทรภู่ในรายชื่อผู้แต่งที่เยาวชนชอบมากที่สุดด้วยนั้นอาจเพราะเยาวชนรู้จักจากการศึกษาในชั้นเรียนหรือการอ่านหนังสือนอกเวลา นอกจากนี้ยังมีเยาวชน (54 คน) ที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่งที่ชอบมากที่สุด อาจเป็นเพราะมีประสบการณ์การอ่านไม่มากจึงยังไม่มีผู้แต่งที่ชอบเป็นพิเศษหรืออาจสนใจอ่านแต่เนื้อเรื่องไม่สนใจผู้แต่ง ทำให้ไม่รู้จักชื่อหรือจำชื่อไม่ได้จึงไม่ตอบ

การอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย

การศึกษากลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่อ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปีของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ทำให้ทราบว่าเด็กก่อนวัยรุ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.00) ไม่เคยรู้จักบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติเรื่องที่อ่านมาก่อนเลย เยาวชนส่วนน้อยร้อยละ 19.50 เคยได้ยินชื่อเรื่อง และร้อยละ 4.50 เคยอ่าน เยาวชนที่ไม่รู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลเรื่องที่อ่านมาก่อนเลยเป็นหญิงมากกว่าชาย

การที่เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติเรื่องที่อ่านมาก่อนเลยน่าจะแสดงว่าหนังสือเหล่านี้ไม่แพร่หลายในหมู่เยาวชน ทั้ง ๆ ที่เป็นหนังสือที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณว่าเป็นหนังสือดี กล่าวคือ ในจำนวนหนังสือที่เป็นอุปกรณ์วิทย์ 20 ชื่อเรื่องนั้น หนังสือ 15 ชื่อเรื่องเป็นหนังสือคัดสรร ใน 500 เล่มหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน ของสมาพันธ์องค์กรเพื่อส่งเสริมหนังสือและการอ่าน หนังสือ 3 ชื่อเรื่องได้แก่ เขี้ยวเสือไฟ เด็กชาย

จากดาวอื่น และมหกรรมในท้องทุ่ง เป็นหนังสือคัดสรรใน 100 ชื่อเรื่องสำหรับเด็กและเยาวชนไทย ควรอ่าน หนังสือ 1 ชื่อเรื่องเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มหกรรมในท้องทุ่ง) หนังสือ 1 ชื่อเรื่อง (บันทึกจากลูก (ผู้)ชาย) มีการนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ และ 2 ชื่อเรื่อง (ขนานน้อยกลางทุ่งนา และลูกปลา) ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ การที่หนังสือที่ได้รับรางวัลเหล่านี้ไม่แพร่หลายในหมู่เยาวชน อาจเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และเนื้อเรื่องของหนังสือไม่ตรงกับความสนใจของเยาวชน

การสำรวจหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติในห้องสมุดโรงเรียน ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือที่ได้รับรางวัลมากกว่าครึ่งหนึ่ง การที่เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่รู้จักรักและไม่เคยเห็นหนังสือเหล่านี้จึงอาจจะเป็นเพราะไม่มีการแนะนำหรือส่งเสริมให้เยาวชนอ่าน ในขณะที่ตลาดหนังสือในประเทศไทยในปัจจุบันมีความตื่นตัวด้านหนังสือสำหรับเยาวชน มีการนำต้นฉบับหนังสือเด่น และหนังสือขายดีของต่างประเทศมาแปลเป็นภาษาไทย โดยมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและน่าสนใจ เยาวชนไทยโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครจึงรู้จักและชอบอ่านหนังสือแปลจากภาษาต่างประเทศที่เป็นหนังสือขายดีและหนังสือที่สร้างเป็นภาพยนตร์มาก ส่วนหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทยนั้น มีการประชาสัมพันธ์เมื่อประกาศรางวัล หลังจากนั้นก็ไม่มีการรื้อฟื้นขึ้นเพื่อให้หนังสือเป็นที่รู้จักและใช้ประโยชน์ในวงกว้าง การประกวดหนังสือในประเทศไทยเริ่มขึ้นเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว แต่การจัดทำคู่มือหรือบรรณานุกรมซึ่งช่วยให้หนังสือดีเป็นที่รู้จักแพร่หลาย เพิ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและเผยแพร่กว้างขวางตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 นี้เอง นอกจากนี้รายชื่อหนังสือดีชุดต่างๆ ที่จัดทำโดยหน่วยราชการ เช่น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ในวงจำกัด สำหรับใช้เป็นคู่มือของอาจารย์และบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีการเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป

เยาวชนก่อนวัยรุ่นโดยทั่วไปสนใจอ่านบันเทิงคดีหลายแนว ได้แก่ การผจญภัย ประวัติบุคคล นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติ ความรัก และเรื่องชีวิตวัยรุ่น ผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2521-2544” (ทิพวัลย์ ชันธมะ, 2545) พบว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลจำนวนมากที่สุดมีเนื้อหาเรื่องครอบครัว ส่วนใหญ่เกี่ยวกับชนบท ส่วนเนื้อเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติมีน้อย และไม่พบว่ามีเนื้อเรื่องผจญภัย ดังนั้น

เนื้อเรื่องของบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลของไทยจึงอาจไม่ตรงกับความสนใจของเยาวชน ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่ไม่รู้จักรักและไม่เคยอ่านหนังสือเหล่านี้

ข้อเสนอแนะของเยาวชนในการพัฒนาบันเทิงคดีสำหรับเยาวชน

เยาวชน 178 คนได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดทำหนังสือบันเทิงคดีในด้าน เนื้อเรื่อง จำนวน ภาษา ภาพประกอบ และรูปเล่ม ประเด็นที่เสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อเรื่องควรมีจินตนาการ เพื่อให้สนุก ไม่ควรเน้นสาระและข้อเท็จจริง (35 คน) เนื้อเรื่องควรมีความตื่นเต้นเร้าใจ ชวนติดตาม (30 คน) และเนื้อเรื่องควรมีการผจญภัย (27 คน) ด้านจำนวนภาษาประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรมีคำแปลคำศัพท์เฉพาะและศัพท์ท้องถิ่น (11 คน) ในด้านภาพประกอบ ประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดทำภาพประกอบให้สวยงาม (20 คน) ด้านรูปเล่มประเด็นที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ได้แก่ รูปเล่มไม่ควรหนาหรือบางเกินไป และควรทำรูปเล่มและปกหนังสือให้แข็งแรงทนทาน (ประเด็นละ 12 คน) นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เช่น ไม่ควรตั้งราคาหนังสือแพง (2 คน) ควรจัดหนังสือที่เหมาะสมกับวัยรุ่นและดึงดูดความสนใจ เป็นหนังสืออ่านนอกเวลา (6 คน) และควรจัดพิมพ์หนังสือความรู้ที่ช่วยในการดำเนินชีวิตวัยรุ่น (3คน) เป็นต้น

ความคิดเห็นของเยาวชนต่อหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย

เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90.00 ชอบบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลเรื่องที่ได้อ่านในการวิจัยนี้ โดยมีเหตุผลดังนี้ หนังสือให้ความรู้ (ร้อยละ 43.89) ให้ความเพลิดเพลิน (ร้อยละ 41.67) และให้ข้อคิด/คติสอนใจ (ร้อยละ 27.22) อย่างไรก็ตามเยาวชน 20 คน ที่ไม่ชอบหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลเรื่องที่ได้อ่านส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.00) ไม่ชอบเนื้อเรื่องของหนังสือ

ความคิดเห็นของเยาวชนเช่นนี้น่าจะแสดงว่าหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทยเป็นหนังสือดีมีคุณค่า ทว่าเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านหรือไม่เคยแม้แต่เห็น แต่เมื่อมีโอกาสได้อ่าน ส่วนใหญ่ก็ชอบ เยาวชนมีความคิดเห็นต่อหนังสือที่ได้รับรางวัลในด้านเนื้อเรื่องว่า หนังสือที่อ่านมีคุณสมบัติด้าน ให้ความรู้ ให้ข้อคิด/แนวทางแก้ปัญหา ส่งเสริมคุณธรรม/จริยธรรม และเข้าใจง่าย ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณสมบัติในด้านเนื้อเรื่องอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงความตรงกับความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ความตื่นเต้นและส่งเสริมจินตนาการ

มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลเหล่านั้นมีเนื้อหาที่เน้นสาระ ความคิดและความรู้มากกว่าความสนุกสนานตื่นเต้นและจินตนาการ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเหตุผลของผู้ไม่ชอบคือ ไม่สนุก/น่าเบื่อ (18 คำตอบ) ยิ่งสะท้อนว่าหนังสือเหล่านี้มุ่ง “ให้สิ่งดี ๆ” แก่เยาวชนมากจนอาจ “เกินพอดี” ดังปรากฏว่าในรายชื่อหนังสือที่เยาวชนชอบมากที่สุด 50 ชื่อเรื่อง มีเยาวชน (5 คน) ระบุชื่อบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลที่ได้อ่านจากการวิจัยนี้เพียง 3 ชื่อเรื่อง ได้แก่ คุณปู่แว่นตาโต (3 คน) เขี้ยวเสือไฟและคนตัดไม้เรื่องละ 1 คนเท่านั้น

อย่างไรก็ตามเยาวชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติในด้านเนื้อเรื่อง แนวการเขียน สำนวนภาษา รูปเล่ม และภาพประกอบโดยรวมว่า มีคุณสมบัติในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยในประเด็นย่อยแตกต่างกันตั้งแต่ระดับปานกลาง ระดับมาก จนถึงระดับมากที่สุด ดังต่อไปนี้

เนื้อเรื่อง เยาวชนมีความคิดเห็นเห็นว่าหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลมีคุณลักษณะด้านเนื้อเรื่อง ในด้าน ให้ความรู้ ส่งเสริมคุณธรรม/จริยธรรม ให้ข้อคิด/แนวทางแก้ปัญหา เข้าใจง่าย มีความยาวพอดี ตรงกับความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ความตื่นเต้น ส่งเสริมจินตนาการ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ทำก่อนหน้านี้ 2 เรื่อง ในปี พ.ศ.2527 และพ.ศ.2529 อย่างไรก็ตามคุณลักษณะด้านเนื้อเรื่อง 3 ประเด็นแรก ซึ่งได้แก่ ให้ความรู้ ส่งเสริมคุณธรรม/จริยธรรม และให้ข้อคิด/แนวทางแก้ปัญหา แม้ว่าเป็นคุณสมบัติที่ทำให้หนังสือมีคุณค่าและให้ประโยชน์แก่เยาวชน แต่อาจไม่ใช่สิ่งที่จะโน้มนำให้เยาวชนสนใจอ่านบันเทิงคดี ทั้งนี้เพราะเยาวชนชอบเนื้อเรื่องที่สนุกสนานเพลิดเพลิน ให้ความตื่นเต้น ส่งเสริมจินตนาการ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แต่คุณลักษณะเหล่านี้ มีน้อยกว่า ซึ่งอาจแสดงว่าบันเทิงคดีเยาวชนที่ได้รับรางวัลอาจได้รับการพิจารณาจากคุณค่าและประโยชน์ที่เยาวชนจะได้รับจากการอ่านมากกว่าความสนุกสนานเพลิดเพลิน และจินตนาการ หรืออาจเป็นเพราะบันเทิงคดีสำหรับเยาวชนที่ส่งเข้าประกวดในแต่ละปีที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนานตรงความสนใจของเยาวชนมีน้อย

ดูบรรณานุกรมท้ายบทความ

แนวการเขียน เยาวชนมีความเห็นว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลมีคุณลักษณะด้านแนวการเขียนในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ฉากเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ตัวละครสมจริง การดำเนินเรื่องชวนติดตาม การจบเรื่องประทับใจ การเริ่มเรื่องน่าสนใจ และการนำเสนอเรื่องแปลกใหม่ตามลำดับ ซึ่งน่าจะแสดงว่า เยาวชนยอมรับว่า หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติมีแนวการเขียนดี

สำนวนภาษา เยาวชนมีความเห็นว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลมีคุณลักษณะด้านสำนวนภาษาในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ศัพท์/สำนวนภาษาเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ศัพท์/สำนวนภาษาถูกต้อง บทสนทนาเหมาะสมกับตัวละคร ศัพท์/สำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน สำนวนภาษาสละสลวย และสำนวนภาษาช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาตาม ลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้า 2 เรื่อง ที่ได้กล่าวถึงแล้ว จึงน่าจะแสดงว่า หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติที่เยาวชนอ่าน ซึ่งผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นหนังสือที่เยาวชนยอมรับว่าดีในด้านสำนวนภาษา

รูปเล่ม เยาวชนเห็นว่า หนังสือที่ได้รับรางวัลที่อ่านมีคุณลักษณะด้านรูปเล่มในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ขนาดของหนังสือเหมาะสม การออกแบบปกสะดุดตาน่าสนใจ รูปเล่ม/ปกหนังสือแข็งแรงทนทาน และขนาดตัวอักษรเหมาะสม ตามลำดับ แสดงว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลเป็นหนังสือที่เยาวชนยอมรับว่าดีในด้านรูปเล่ม

ภาพประกอบ เยาวชนมีความเห็นว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลมีคุณลักษณะด้านภาพประกอบในระดับมากเพียง 1 ประเด็น คือ ภาพประกอบสื่อความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ ให้ข้อเท็จจริงถูกต้อง รูปแบบของภาพเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น สวยงาม และสะดุดตาน่าสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าเยาวชนยังไม่พอใจภาพประกอบในบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการพิจารณาตัดสินให้รางวัลหนังสือพิจารณาเนื้อเรื่องและภาพประกอบเป็นคนละส่วน หนังสือที่ได้รับรางวัลบางเรื่องได้รับรางวัลเฉพาะด้านเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ภาพประกอบอาจเป็นส่วนที่เพิ่มเติมทุนในการจัดพิมพ์หนังสือ ผู้จัดพิมพ์จึงอาจให้ความสำคัญแก่ภาพประกอบน้อยกว่าเนื้อเรื่อง และจัดทำภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องมากกว่าความประณีตสวยงาม

ความคิดเห็นของเยาวชนต่อหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัล ในภาพรวมจากคุณลักษณะ 5 ด้าน คือเนื้อเรื่อง แนวการเขียน สำนวนภาษา รูปเล่ม และภาพประกอบ กล่าวได้ว่าเยาวชนเห็นว่าหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่มีคุณลักษณะในระดับดีทุกด้าน ยกเว้นภาพประกอบ แต่เมื่อพิจารณาหนังสือแต่ละเรื่องก็เห็นได้ว่ามีบางเรื่องที่เด่นกว่า เรื่องอื่น ๆ มาก ได้แก่ บินสูดขอบฟ้า เด็กชายจากดาวอื่น และเขี้ยวเสือไฟ ในขณะที่บางเรื่องก็ด้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ มาก (รายละเอียดในตารางที่ 2 และ 3)

ตารางที่ 2 หนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแต่ละด้าน

คุณลักษณะ	ประเด็นที่ศึกษา	ชื่อหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
เนื้อเรื่อง	ตรงกับความสนใจ	บินสูดขอบฟ้า* (ม)
	สนุกสนานเพลิดเพลิน	เขี้ยวเสือไฟ* (ม)
	ให้ความตื่นเต้น	คนตัดไม้ (ม)
	ให้ความรู้	คนตัดไม้ (ม)
	ให้ข้อคิด/แนวทางแก้ปัญหา	เด็กชายจากดาวอื่น ยายของเอื้อ } (มส)
	ส่งเสริมคุณธรรม/จริยธรรม	เด็กชายจากดาวอื่น สายใยแห่งความรัก } (มส)
	ส่งเสริมจินตนาการ	เด็กชายจากดาวอื่น มหกรรมในท้องทุ่ง } (ม)
	ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	คุณปู่แวนตาโต มหกรรมในท้องทุ่ง } (ม)
	เข้าใจง่าย	เด็กชายจากดาวอื่น บินสูดขอบฟ้า* } (มส)
	มีความยาวพอดี	มุกดาภิษหาย่าย ไหมแม } (มส)
แนวการเขียน	การเริ่มเรื่องน่าสนใจ	บินสูดขอบฟ้า* (ม)
	การดำเนินเรื่องชวนติดตาม	เขี้ยวเสือไฟ* (ม)
	การจบเรื่องประทับใจ	เขี้ยวเสือไฟ* (มส)
	การนำเสนอแปลกใหม่	เขี้ยวเสือไฟ* (ม)
	การสร้างตัวละครจริง	คุณปู่แวนตาโต* ไหมแม } (ม)
	การสร้างฉากเหมาะสมกับเรื่อง	มุกดาภิษหาย่าย(มส)

ตารางที่ 2 หนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแต่ละด้าน (ต่อ)

คุณลักษณะ	ประเด็นที่ศึกษา	ชื่อหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
สำนวนภาษา	คำศัพท์/สำนวนภาษา	พระจันทร์ทรงกลด มุกดาภิรมย์ ลูกป่า* } (มส)
	คำศัพท์/สำนวนภาษาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน คำศัพท์/สำนวนภาษาเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	เด็กชายจากดาวอื่น (มส) ลูกป่า* สายใยแห่งความรัก เกวียนเล่มสุดท้าย ดอกเตอร์ครก บินสุดขอบฟ้า* มุกดาภิรมย์ ไหม้แม่ } (มส)
รูปเล่ม	สำนวนภาษาสะสอย บทสนทนาเหมาะสมกับตัวละคร สำนวนภาษาช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา ขนาดของหนังสือเหมาะสม	เกวียนเล่มสุดท้าย (มส) ไหม้แม่ (มส) เขี้ยวเสือไฟ* (มส) ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน บินสุดขอบฟ้า* } (มส)
	รูปเล่มและปกหนังสือแข็งแรงทนทาน	พระจันทร์ทรงกลด บินสุดขอบฟ้า (มส) (ปกแข็ง)
ภาพประกอบ	การออกแบบปกสะดุดตาน่าสนใจ	บันทึกจากลูก(ผู้)ชาย (มส)
	ขนาดตัวอักษรเหมาะสม	กระท่อมแสงตะวัน* (มส)
	ภาพประกอบสวยงาม	บินสุดขอบฟ้า* (ม)
	ภาพประกอบสะดุดตาน่าสนใจ	บินสุดขอบฟ้า* (ม)
	ภาพประกอบสื่อความหมายสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	บินสุดขอบฟ้า* (ม)
	ภาพประกอบให้ข้อเท็จจริงถูกต้อง	เกวียนเล่มสุดท้าย ลูกป่า* } (ม)
ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น	เด็กชายจากดาวอื่น ไหม้แม่ } (ม)	
	รูปแบบของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	บินสุดขอบฟ้า* (ม)

* หนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น

(ม) คือ ระดับมาก

(มส) คือ ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 สรุปหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านต่าง ๆ

คุณลักษณะ ชื่อเรื่อง	ลักษณะภายใน			รวม 22 หัวข้อ	ลักษณะภายนอก		รวม 10 หัวข้อ	รวม ทุกลักษณะ (32 หัวข้อ)
	เนื้อเรื่อง (10 หัวข้อ)	แนวการ เขียน (6 หัวข้อ)	สำนวน ภาษา (6 หัวข้อ)		รูปเล่ม (4 หัวข้อ)	ภาพประ กอบ (6 หัวข้อ)		
กระท่อมแสงตะวัน	-	-	-	-	1	-	1	1
เกวียนเล่มสุดท้าย	-	-	1	1	-	1	1	2
เกิดมาแล้วต้องสู้	-	-	-	-	-	-	-	-
ขนานน้อยกลางทุ่งนา*	-	-	-	-	-	-	-	-
เขี้ยวเสือไฟ*	1	3	1	5	-	-	-	5
คนตัดไม้	2	-	-	2	-	-	-	2
คุณปู่แว่นตาโต*	1	1	-	2	-	-	-	2
ดอกเตอร์ครก	1	-	-	1	-	-	-	1
เด็กชายจากดาวอื่น	3	-	1	4	-	1	1	5
ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน	-	-	-	-	1	-	1	1
บันทึกจากลูก(ผู้)ชาย	-	-	-	-	1	-	1	1
บินสุดขอบฟ้า*	3	1	-	4	2	4	6	10
พระจันทร์ทรงกลด	-	-	1	1	1	-	1	2
มหกรรมในท้องทุ่ง	3	-	-	3	-	-	-	3

* หนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น

มุกดาภิเษก	1	1	1	3	-	-	-	3
แม่...ได้ผู้มาแล้ว	-	-	-	-	-	-	-	-
ยายของเอื้อ	1	-	-	1	-	-	-	1
ลูกป่า*	-	-	2	2	-	1	1	3
สายใยแห่งความรัก	-	-	-	-	-	-	-	-
ไหมแม	1	1	1	3	-	1	1	4

ข้อมูลในตารางที่ 3 แสดงว่า ในด้านเนื้อเรื่อง แนวการเขียน และสำนวนภาษา มีหนังสือ 13 ชื่อเรื่อง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เขี้ยวเสือไฟ* (5 หัวข้อ ในด้านเนื้อเรื่อง 1 หัวข้อ แนวการเขียน 3 หัวข้อ และสำนวนภาษา 1 หัวข้อ) เด็กชายจากดาวอื่น และบินสูดขอบฟ้า* (เรื่องละ 4 หัวข้อ) มหกรรมท้องทุ่ง มุกดาภิเษก และไหมแม (เรื่องละ 3 หัวข้อ) คนตัดไม้ คุณปู่แว่นตาโต* และลูกป่า* (เรื่องละ 2 หัวข้อ) และเกวียนเล่มสุดท้าย ดอกเตอร์ครก พระจันทร์ทรงกลด และยายของเอื้อ (เรื่องละ 1 หัวข้อ) ตามลำดับ

ในด้านรูปเล่มและภาพประกอบ มีหนังสือ 9 ชื่อเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านต่าง ๆ ดังนี้ บินสูดขอบฟ้า* (6 หัวข้อ ในด้านรูปเล่ม 2 หัวข้อ และภาพประกอบ 4 หัวข้อ) กระพ้อแสงตะวัน* ทุ่งหญ้าสีน้ำเงิน บันทึกรักลูก(ผู้)ชาย พระจันทร์ทรงกลด ในด้านรูปเล่ม (เรื่องละ 1 หัวข้อ) และเกวียนเล่มสุดท้าย เด็กชายจากดาวอื่น ลูกป่า* และไหมแม ในด้านภาพประกอบ (เรื่องละ 1 หัวข้อ)

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในหัวข้อต่าง ๆ จำนวนมากที่สุด 3 เรื่องแรกได้แก่ บินสูดขอบฟ้า เขี้ยวเสือไฟ* และเด็กชายจากดาวอื่น ทั้ง 3 เรื่องนี้มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน ตื่นเต้น แปลกใหม่ แตกต่างจากบันเทิงคดีแนววิถีชีวิตในชนบทซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก บินสูดขอบฟ้า เป็นเรื่องของสัตว์คือ อีกาในแนวสมจริงตามธรรมชาติ ดำเนินเรื่องอย่างตื่นเต้นเร้าใจ

* หนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น

และจบอย่างประทับใจ เรื่อง *เขี้ยวเสือไฟ* เป็นเรื่องลึกลับตื่นเต้นแทรกจินตนาการและจบโดยตัวละครเอกประสบความสำเร็จ ได้ด้วยตัวเอง และเรื่อง *เด็กชายจากดาวอื่น* เป็นเรื่องเด็กชายกำพร้าในสถานสงเคราะห์ สะท้อนชีวิตจริงและปัญหาสังคม หนังสือสองเรื่องแรกได้รับรางวัลดีเด่น และเรื่องที่สามคือ *เด็กชายจากดาวอื่น* เป็นหนังสือที่ได้รับคัดสรรใน 100 ชื่อเรื่องหนังสือที่เยาวชนไทยน่าจะได้อ่าน

บทความนี้เรียบเรียงจากผลการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของเยาวชนไทยต่อหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย” ซึ่งได้กำหนดแนวเหตุผลที่สำคัญไว้ว่า “หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่า แต่หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ใหญ่ จึงอาจจะเป็นหนังสือดีซึ่งไม่เป็นที่ชื่นชอบของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย อันเป็นเหตุให้ไม่อ่านและไม่เห็นคุณค่าของหนังสือเหล่านี้” ผลการศึกษาวิจัยสามารถทำให้ได้คำตอบประเด็นที่เป็นแนวเหตุผลที่สำคัญได้ ดังนี้

ประเด็น “หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลโดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ใหญ่ อาจเป็นหนังสือดีที่เยาวชนที่เป็นเด็กก่อนวัยรุ่นไม่ชอบ” อธิบายได้ว่า แม้ว่าเยาวชนส่วนใหญ่จะไม่เคยอ่านและไม่รู้จักหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติ มาก่อน แต่เมื่อได้อ่านหนังสือเหล่านี้ส่วนใหญ่รู้สึกชอบ แสดงว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่เป็นผู้พิจารณาให้รางวัล โดยเยาวชนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นสามารถเป็นหนังสือดีที่เยาวชนชอบได้ ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ทั้งด้านวรรณกรรมและด้านการอ่านของเยาวชนจากหลายฝ่าย ร่วมกันพิจารณาอย่างเป็นระบบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ในด้านเนื้อเรื่องที่ไม่ตรงกับความสนใจของเยาวชนที่เป็นเด็กก่อนวัยรุ่นมากนัก อาจเนื่องจากหนังสือที่ส่งเข้าประกวดในแต่ละปีมีเนื้อหาไม่หลากหลาย หนังสือที่มีเนื้อเรื่องตรงกับความสนใจของวัยรุ่น เช่น เรื่องผจญภัย ลึกลับตื่นเต้น และเรื่องที่มีอารมณ์ขันมีน้อยมาก

ประเด็น “เยาวชนที่เป็นเด็กก่อนวัยรุ่นไม่อ่านและไม่เห็นคุณค่าของหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย” แม้ว่าการศึกษาวิจัยจะปรากฏว่าเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านหนังสือเหล่านี้ แต่เมื่อได้อ่านหนังสือที่เป็นอุปกรณ์ในการวิจัยซึ่งถือเป็นตัวแทนของหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติ เยาวชนมีความเห็นว่าหนังสือมีคุณลักษณะ

ต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านเนื้อเรื่อง แนวการเขียน และสำนวนภาษา โดยรวมในระดับมาก จึงน่าจะแสดงว่าเยาวชนไทยเห็นคุณค่าของหนังสือบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลระดับชาติ แต่เนื่องจากไม่รู้จักรู้จักหรือไม่มีโอกาสเข้าถึงหนังสือจึงไม่ได้อ่าน อย่างไรก็ตามเมื่อได้อ่านหนังสือส่วนใหญ่ก็มีความเห็นว่าหนังสือเหล่านี้มีคุณค่าในด้านความรู้ ข้อคิด/แนวทางแก้ปัญหา และส่งเสริมคุณธรรม/จริยธรรม ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ดี แต่หากมีมากในบันเทิงคดี ก็จะทำให้ไม่สนุกและไม่ชวนอ่าน

ข้อเท็จจริงจากความคิดเห็นของเยาวชน นอกจากให้คำตอบเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานของรัฐ ในประเด็นที่ตั้งข้อสังเกตไว้ ยังเป็นแนวทางข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้

การจัดประกวดหนังสือสำหรับเยาวชน การพิจารณาหนังสือเพื่อให้รางวัล ควรเน้นความสำคัญด้านความสอดคล้องกับความสนใจของเยาวชน ทั้งในด้านเนื้อเรื่อง แนวคิด และแนวการเขียน เพื่อให้ได้รับความสนใจอ่านจากเยาวชน นอกจากนี้ ควรประชาสัมพันธ์หนังสือที่ได้รับรางวัลให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง และส่งเสริมการอ่านและการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ อาจปรับปรุงวิธีการประกวดโดยรับฟังความคิดเห็นของเยาวชนต่อหนังสือที่คณะกรรมการผู้ใหญ่คัดเลือกไว้ในขั้นต้นมาประกอบ การพิจารณาตัดสินในขั้นสุดท้ายด้วย นอกจากนี้ควรมีการประกวดหนังสือและต้นฉบับหนังสือสำหรับเยาวชนเฉพาะกลุ่มวัยหรือเฉพาะแนวที่มีน้อย

การพัฒนาหนังสือสำหรับเยาวชน ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตหนังสือสำหรับเยาวชน ได้แก่ ผู้แต่ง บรรณาธิการ และผู้จัดพิมพ์ ควรมีความร่วมมือกันตามบทบาทที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ผู้แต่ง ควรเขียนเรื่องในแนวที่หลากหลาย ทั้งสมจริง และจินตนาการ โดยเฉพาะแนวเรื่องที่เยาวชนชอบแต่ยังมีน้อย เช่น การผจญภัย เรื่องลึกลับ และเรื่องที่มีอารมณ์ขัน โดยแทรกสาระ ข้อคิดและความรู้แต่พอควรอย่างแนบเนียน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญด้านการใช้ภาษาให้สละสลวยเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และถูกต้อง

บรรณาธิการ หนังสือที่จะตีพิมพ์ทุกเรื่องควรมีบรรณาธิการตรวจต้นฉบับ เพื่อช่วยในด้านสำนวนภาษา และแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจมีอยู่ เนื่องจากผู้แต่งโดยทั่วไปแม้จะมีความสามารถในการสร้างโครงเรื่อง และนำเสนอเรื่อง อาจด้อยด้านสำนวนภาษาหรือข้อเท็จจริงบางเรื่อง คำผิดและข้อบกพร่องต่าง ๆ หากปรากฏในหนังสือสำหรับเยาวชนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์น้อย อาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีและก่อให้เกิดผลเสียในวงกว้างได้

ผู้จัดพิมพ์ หนังสือที่จะได้รับการตีพิมพ์ควรผ่านการพิจารณาของบรรณาธิการ โดยคำนึงถึงคุณภาพทั้งด้านเนื้อเรื่อง แนวการเขียน การใช้ภาษา ความสร้างสรรค์และสอดคล้องกับความสนใจของเยาวชนผู้อ่าน ไม่ควรให้ความสำคัญกับผู้แต่งมากกว่าคุณภาพของต้นฉบับ และจัดทำรูปเล่มและภาพประกอบอย่างประณีตและมีศิลป์

การประสานงานของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการผลิตหนังสือในลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้มีบัณฑิตดีสำหรับเยาวชนที่หลากหลาย มีความสร้างสรรค์และมีคุณภาพดี ซึ่งจะทำให้การพิจารณาหนังสือเพื่อให้ได้รับรางวัลมีทางเลือกที่ดีมากยิ่งขึ้น หนังสือที่ได้รับรางวัลจะมีความหลากหลายและมีคุณภาพสูง ไม่ขาดแคลนหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่นดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การส่งเสริมการอ่าน หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนและหนังสือสำหรับเยาวชนทั้งภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ได้รับรางวัล อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้ปกครอง ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัล เพื่อช่วยแนะนำ ส่งเสริมให้เยาวชนอ่าน หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามโอกาสและความเหมาะสม เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากหนังสือเหล่านี้มากยิ่งขึ้น

การจัดบริการหนังสือในห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมปลายและระดับมัธยมต้น และห้องสมุดประชาชน ควรจัดหาบัณฑิตดีสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ไว้บริการอย่างครบถ้วน โดยแยกเป็นมุมหนังสือพิเศษเพื่อดึงดูดความสนใจ และแนะนำส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีการสอนรายวิชาด้านวรรณกรรมสำหรับเยาวชนควรรวบรวมหนังสือบัณฑิตดีสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลให้ครบถ้วนเพื่อเป็นแหล่งศึกษาวิจัย และหอสมุดแห่งชาติควรเก็บรวบรวมหนังสือที่ได้รับรางวัลให้สมบูรณ์ เพื่อเป็นหลักฐานทางวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของชาติ และเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของเยาวชนไทยต่อหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย” ซึ่งเป็นที่มาของบทความวิจัยนี้ สำเร็จตามความมุ่งหมายด้วยความร่วมมือของหลายฝ่าย ได้แก่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ผู้บริหาร คณาจารย์และบรรณารักษ์ของโรงเรียนที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลการวิจัยทั้ง 10 โรงเรียน ซึ่งได้กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนี้

อาจารย์เกษร บัวทอง	โรงเรียนนนทรีวิทยา
อาจารย์นิลวรรณ เจตวรัญญ	โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย
อาจารย์นิตยา มุระดา	โรงเรียนเซนต์ดอมินิก
อาจารย์ประยูร แถมจ้อหอ	โรงเรียนสตรีวิทยา
อาจารย์พินิตา พวงชูศักดิ์	โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
อาจารย์พวงรัตน์ จรรยาศักดิ์	โรงเรียนทวีธาภิเศก
อาจารย์วีรวรรณ วรรณโท	โรงเรียนบางกะปิวิทยา
อาจารย์สมใจ จันทร์เรือง	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
อาจารย์สมฤดี แย้มขจร	โรงเรียนมัธยมสาธิตปทุมวัน
อาจารย์อุไร จ้อยเจริญ	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ผู้เขียนบทความขอขอบคุณหน่วยงานและบุคคลดังรายนามข้างต้นเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- ทิพย์วัลย์ ชันธมะ. การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปีในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- “ผลการสำรวจหนังสือในดวงใจของนักเรียนทั่วประเทศ”. ข่าววิชาการ 2 (16-31 มกราคม 2546): 1-2.
- เพ็ญประภา กฤตยานวัช. ทัศนคติของเด็กวัย 9-14 ปี ต่อหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับชนะการประกวด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2527. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- รัชณี แพรณิมิต. การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 11-14 ปีที่พิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2522. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523.
- วรรณิ ศิริสุนทร. การวิเคราะห์หนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กฉบับชนะการประกวดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-พ.ศ.2523. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ. การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2515-2539. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ, 2540.
- สุพรรณณี วราทร. รายงานผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเยาวชนไทยต่อหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติของไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, 2545. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะอักษรศาสตร์. (อัดสำเนา)
- อัมพร ทองใบ. การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยประเภทนวนิยายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.